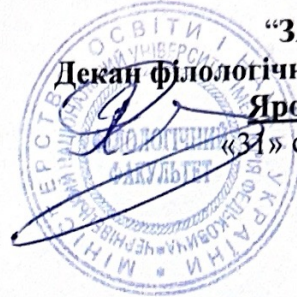

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
 Декан філологічного факультету
 Ярослав РЕДЬКВА
 «31» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Основи наукових досліджень»

вибіркова

Освітньо-професійна програма
 Спеціальність

Галузь знань

Рівень вищої освіти
 Факультет
 Мова навчання

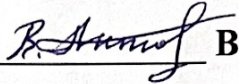
«Українська мова та література»
В 11 Філологія (українська мова та література)
В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
перший бакалаврський
філологічний
українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи наукових досліджень**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю В 11 Філологія (українська мова та література).

Розробник: **Гуцуляк Тетяна Євгенівна**, професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, доцент.

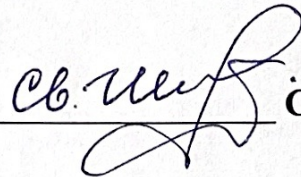
Викладач: **Гуцуляк Тетяна Євгенівна**, професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, доцент.

Погоджено з гарантом ОП **Володимир АНТОФІЙЧУК**

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Завідувач кафедри

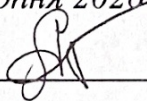

Світлана ШАБАТ-САВКА

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова методичної ради

Алла АНТОФІЙЧУК

Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб подати студентам вичерпні знання про принципи та методику проведення наукових мовознавчих досліджень. Сприяти підготовці до науково-дослідної роботи; формувати цілісне розуміння важливості лінгвістичних досліджень для розвитку українського мовознавства й науки загалом; виробляти навички академічного письма та дотримання принципів академічної доброчесності й коректного використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань. Тематичне наповнення навчальної дисципліни покликане формувати в студентів навички виконання власних наукових досліджень – курсових та дипломних проєктів, тез наукових доповідей для участі в конференціях, матеріалів статей.

Результати навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути загальних та фахових компетентностей.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання, сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних проблем.

ЗК 4. Здатність засвоювати і реалізовувати наукові та культурні досягнення світової цивілізації з поважним ставленням до різних культур, релігій, прав народів і людини, ідеї збереження миру.

ЗК 5. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність до ефективного комунікування та до представлення складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово.

ЗК 10. Здатність самостійно аналізувати, здійснювати науковий пошук.

ЗК 13. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 16. Здатність проводити дослідження на належному рівні.

Фахові компетентності:

ФК 1. Розуміти структуру філологічної науки, поділ знань на мовознавчий та літературознавчий складники, усвідомлювати специфіку кожного.

ФК 2. Демонструвати знання основних положень і концепцій у сфері теорії та історії мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, теорії

комунікації, філологічного аналізу й інтерпретації тексту, уявлення про історію, сучасний стан і перспективи розвитку філології.

ФК 5. Розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови.

ФК 6. Володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною).

ФК 7. Здатність інтерпретувати інформацію в усній формі та реферувати її письмово.

ФК 11. Мати здатність оперативно засвоювати нові теорії, концепції, методики дослідження, що народжуються як у галузі філології, так і на межі різних гуманітарних наук.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Використовувати державну мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.

ПРН 3. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

ПРН 6. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 7. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 16. Використовувати досягнення сучасної лінгвістики для розв'язання мовних питань.

ПРН 23. Ідентифікувати і корегувати мовленнєві помилки, викликані порушенням норм спілкування як на нормативному мовному рівні, так і в результаті неврахування екстралінгвістичних умов комунікації.

ПРН 25. Використовувати сучасні електронні мережі з метою ефективної комунікації.

ПРН 26. Володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства та літературознавства, вільно оперувати мовознавчим та літературознавчим матеріалом.

ПРН 33. Робити висновки на основі аналізу конкретних наукових досліджень, літературних творів, беручи до уваги різні наукові погляди та літературні і мовознавчі явища.

ПРН 35. Використовувати різні методи і методики наукового дослідження мовного та літературного матеріалу із застосуванням сучасної методології.

ПРН 36. Використовувати у своїй діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

ПРН 39. Критично оцінювати набутий досвід з позицій останніх досягнень філологічних наук та соціальної діяльності.

Очікувані результати навчання (загальні)

Унаслідок оволодіння курсом «**Основи наукових досліджень**», **студент повинен знати:**

1. Методологію та методику проведення наукового дослідження (зокрема підготовки курсової роботи, тез доповіді для участі в конференції).
2. Принципи написання та оформлення наукових досліджень, передбачених для студентів (курсівих робіт, дипломних робіт, тез, анотацій, наукових статей).
3. Специфіку побудови наукового тексту на всіх його мовних рівнях.
4. Принципи організації й розвитку української мовознавчої науки на різних історичних етапах.
5. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні, Інституту української мови НАН України та Наукового товариства імені Шевченка.
6. Визначення базових термінологічних понять „об'єкт наукового дослідження”, „предмет наукового дослідження”, „методи дослідження”, „наукова ідея, гіпотеза”, „бібліографія” та ін.

Студент повинен розуміти:

1. Основні завдання навчальної дисципліни та її важливість для здобуття фаху.
2. Сучасні принципи та методологію наукових досліджень.
3. Важливість навчальної діяльності для майбутньої професії.

Студент повинен вміти:

1. Обґрунтовано пояснювати основні термінологічні поняття, традиційні та нові концепції, пов'язані зі сферою наукових досліджень сучасної української мови.
2. Володіти сукупністю знань про структуру мовної системи, уміти оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови, використовувати методи відповідного лінгвістичного опису.
3. Організовувати та структурувати етапи самостійних наукових досліджень (робота з науковою літературою, з фактичним матеріалом; підготовка тексту роботи).

4. Добирати наукову літературу, аналізувати та опрацьовувати її з метою використання для підготовки наукових проєктів; шукати та обирати наукові джерела й оцінювати їх якість.
5. Виокремлювати в наукових текстах основні проблеми, узагальнювати та оцінювати їх актуальність та важливість для наукової роботи.
6. Здійснювати цитування наукових джерел та використовувати апарат зносок.
7. Орієнтуватися в різних стандартах оформлення дібраної наукової літератури та спиратися на чинний для певного часу зразок.
8. Правильно описувати посилання на джерело; правильно цитувати; знати про форми академічного плагіату і про шляхи запобігання йому.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	3	90	2	14	16	–	–	60	–	Залік
Заочна	3	5	3	90	2	2	6	–	–	82	–	Залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Основні напрями мовознавчих досліджень. Структура наукових робіт та методологія їх виконання											

[illegible]

Тема 1. Українське мовознавство кінця XIX – першої половини XX ст.: особливості історичних умов та наукової проблематики. Покоління мовознавців 20-х років XX ст.: їхній внесок у розвиток лексикографії та термінографії української мови (О. Курило, К. Михальчук, В. Ганцов та ін.)	14	4	4			6	12					12
Тема 2. Проблеми нормування української літературної мови. Етапи становлення правописних норм. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича в утвердженні фонетичного принципу українського правопису	8	1	1			6	12					12
Тема 3. Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Української Академії наук (1918 р). Роль А. Кримського в організації мовознавчого напрямку досліджень у складі Української Академії наук Філологічний напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (НТШ) та його роль у розвитку українського мовознавства. Наукові здобутки В. Гнатюка та інших представників НТШ	12	2	2			8	11		1			10

Тема 4. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України. Найновіші лінгвістичні напрями дослідження мовних явищ. Матеріали журналів „Мовознавство”, „Українська мова”, „Культура слова”, „Лексикографічний бюлетень” як важливі науково-теоретичні джерела у здійсненні мовознавчих досліджень	16	2	2			12	13		1			12
Тема 5. Філологічна спадщина та сучасні мовознавчі дослідження науковців Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича	11	1	2			8	11		1			10
Разом за ЗМ 2	61	10	11			40	59		3			56
Усього годин	90	14	16			60	90	2	6			82

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Типологія наукових робіт, їх зміст та структура План 1. Предмет і сутність наукових досліджень: основні наукові напрями і галузі. 2. Типологія наукових робіт: 2. 1. Тези доповідей на конференціях.

	2. 2. Матеріали статей. 2. 3. Монографії. 2. 4. Дисертації на здобуття наукового ступеня. 2. 5. Автореферати. 2. 6. Навчальні посібники. 2. 7. Підручники. 2. 8. Кваліфікаційні роботи. 2. 9. Курсові роботи. 3. Курсова робота: структура та методика підготовки й виконання
1.2	Особливості роботи з науковими джерелами. Причини студентського академічного плагіату План 1. Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських та зарубіжних наукових установ (академій, університетів тощо). 2. Способи цитування, апарат зносок у науковому дослідженні. Стандарти оформлення списку літератури. 3. Основні засади академічної доброчесності у сфері запобігання анти-плагіатові.
1.3	Методи лінгвістичних досліджень. План 1. Типологія методів дослідження. Загальні і спеціальні методи. 2. Методи лінгвістичних досліджень. 3. Специфіка корпусо-базованого методу добирання та аналізу мовних явищ.
2.1	Українське мовознавство кінця XIX – першої половини XX ст.: особливості історичних умов та наукової проблематики План 1. Українські мовознавці кінця XIX – першої половини XX ст. (П. Житецький, К. Михальчук, О. Потебня), їхній внесок у розвиток української лінгвістики. 2. Основні здобутки українського мовознавства 20-х років XX ст.: наукові постаті й проблеми досліджень: 2. 1. Фундаментальні наукові праці Олени Курило. 2. 2. Всеволод Ганцов і його внесок у розвиток української діалектології та лексикографії.
2.2	Проблеми нормування української літературної мови. Етапи становлення правописних норм План 1. Історія нормування української літературної мови: від часу «харківського правопису» до сьогодення. 2. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича у процесах нормування української мови.

2.3	Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Національної академії наук України План 1. З історії становлення Української академії наук (1918 р.). Мовознавчий напрям досліджень Української академії наук. Роль А. Кримського в розвитку українських мовознавчих студій. 2. Філологічний напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (НТШ). Наукові здобутки представників філологічної секції НТШ (С. Смаль-Стоцького, Є. Тимченка, В. Гнатюка та 11м..).
2.4	Наукові напрями мовознавчих досліджень у контексті діяльності Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України План 1. Найновіші лінгвістичні напрями дослідження мовних явищ. 1.2. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України. 2. Матеріали журналів «Мовознавство», «Українська мова», «Культура слова», «Лексикографічний бюлетень» як важливі науково-теоретичні джерела у здійсненні лінгвістичних досліджень.
2.5	Філологічна спадщина та сучасні мовознавчі дослідження науковців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича План 1. Історія мовознавчих досліджень у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. 2. Сучасні напрями та проблеми лінгвістичних студій у науковому доробку мовознавців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Тематика практичних занять

№	Назва теми
1.	Типологія наукових робіт, їх зміст та структура <i>Вид роботи: робота з різними науковими працями, їхній аналіз, усні та письмові відповіді.</i> План 1. Аналіз особливостей монографічних досліджень, наукових статей та виступів з науковими доповідями. 2. Структура та методика виконання курсової роботи як одного з основних видів студентських наукових робіт.
2.	Особливості роботи з науковими джерелами. Причини студентського академічного плагіату

	<i>Вид роботи: робота з різними науковими працями, їхній аналіз, усні та письмові відповіді.</i> План 1. Способи цитування, апарат зносок у науковому дослідженні. 2. Стандарти оформлення списку літератури. 3. Принципи дотримання академічної доброчесності.
3.	Методи лінгвістичних досліджень <i>Вид роботи: робота з різними науковими працями, їхній аналіз, усні та письмові відповіді.</i> План 1. Аналіз загальних та спеціальних методів лінгвістичних досліджень. 2. Робота з лінгвістичними корпусами української мови. Застосування корпусо-базованого методу в підготовці наукових досліджень.
4.	Покоління мовознавців 20-х років ХХ ст. та їх внесок у розвиток лексикографії та термінографії української мови <i>Вид роботи: робота з різними науковими працями, їхній аналіз, усні та письмові відповіді.</i> План 1. Роль О. Курило, К. Михальчука, В. Ганцова та ін. у розвитку українського мовознавства. 2. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича в утвердженні фонетичного принципу українського правопису.
5.	Роль А. Кримського в організації мовознавчого напрямку досліджень у складі Української Академії наук <i>Вид роботи: робота з різними науковими працями, їхній аналіз, усні та письмові відповіді.</i> План 1. Внесок А. Кримського в розвиток української лексикографії та граматики. 2. Мовознавчий напрям діяльності НТШ.
6.	Найновіші лінгвістичні напрями дослідження мовних явищ <i>Вид роботи: робота з різними науковими працями, їхній аналіз, усні та письмові відповіді.</i> План 1. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України. 2. Матеріали журналів «Мовознавство», «Українська мова», «Культура

	слова», «Лексикографічний бюлетень» як важливі науково-теоретичні джерела у здійсненні лінгвістичних досліджень.
7.	Філологічна спадщина та сучасні мовознавчі дослідження науковців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <i>Вид роботи: робота з різними науковими працями, їхній аналіз, усні та письмові відповіді.</i> План 1. Історія становлення і розвитку філологічних досліджень у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. 2. Сучасні напрями та проблеми лінгвістичних студій

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента «Основи мовознавчих досліджень» включає різні види робіт:

- 1) прочитання та конспектування теоретичного матеріалу за рекомендованими до кожної лекції джерелами;
- 2) аналіз словникових статей з різних лексикографічних джерел;
- 3) виписування фактичного матеріалу з текстів різних стилів української мови;
- 4) підготовка до аудиторних (практичних) занять;
- 5) самостійне поглиблене опрацювання тем освітнього компонента згідно з навчально-тематичним планом.

№ з/п	Завдання для самостійної роботи
1.1	➤ Підготувати усний виступ про структурні та змістові особливості різних типів наукових праць (монографію, автореферат, статтю, тези). Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за такими працями: 1. 1. Монографії 1. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і языком. Київ: Видавничий дім „Києво-Могилянська академія”, 2011. 135 с.; 2-ге видання, 2019. 232 с. 2. Підкуймуха Л. Мова Львова. або коли й батяри говорили. Київ: ТОВ «Видавництво „Кліо”», 2020. 320 с. 3. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець ХХ–ХХІ ст.): Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с. 4. Трач Н. «„Разом – сила!”: Риторика українського спротиву». Київ: ТОВ „Видавництво «КЛІО»», 2015. 144 с. (Науково-популярне видання). 1.2. Розділи в монографіях 1. Космеда Т. Тенденції в перейменуванні товарних знаків у період російсько-

	української війни: мовний «смак» епохи і її «несмак». В Б. Ажнюк (Ред.). <i>Мова і війна: динаміка мовної системи і мовна політика</i>. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго. 2024. С. 476–508. 2. Тараненко О. Російсько-українська війна і українська мова. В Б. Ажнюк (Ред.). <i>Мова і війна: динаміка мовної системи і мовна політика</i>. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2024. С. 12–88. 1. 3. Статті в наукових збірниках 1. Архангельська А М. Неофемінативи як «гра за правилами порушення відомих правил» і проблеми перекладу. <i>Наукові записки Нац. ун-ту «Острозька академія»: Сер. «Філологічна»</i>. Острог, 2013. Вип. 36. С. 293–297. 2. Гуцуляк Т. Лексичні інновації в контексті воєнних подій 2022 року. Змінність дидактичних та соціокультурних аспектів в українській філології: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 37–40. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8337 3. Монахова Т. В. Азірівка як соціолінгвістичний феномен. <i>Наукові записки. Філологічні науки</i>. 2014. Том 164. С. 11–15. 4. Тараненко Л. І., Лазарєва М. О. Феномен пандемічної лексики: особливості творення короналогізмів та їх перекладу на українську мову. <i>Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»</i>. Острог: Вид-во НаУОА, 2021. Вип. 12 (80). С. 63–66. ➤ Переглянути лекції та виступи відомих українських мовознавців та культурних діячів. Підготувати тези за змістом їхніх повідомлень. • Лекція доктора філологічних наук Інституту української мови НАН України Кислюк Лариси Павлівни «Вплив війни на мовну діяльність української спільноти та систему української мови». URL: https://www.youtube.com/watch?v=pRzVrsOjqB0 (02.03.2023). • Лекція професора Лідії Павлівни Гнатюк «Історична пам'ять українців: лінгвістичний аспект». URL: https://www.youtube.com/watch?v=_-7OgUNlALU • Інавгураційна промова Юрія Шевельова. Голоси минулого, голоси нашої історії. Частина III. URL: https://www.youtube.com/watch?v=1E7ETGiHOUQ • Наукова доповідь: Ізидора Косач-Борисова, член-кореспондент УВАН у США, читає спогади «Леся Українка в оточенні близьких – родини і друзів» на конференції з нагоди 50-річчя з дня смерті письменниці. Нью-Йорк, УВАН у США, 3 грудня 1963 р. • URL: https://www.youtube.com/watch?v=m5CTLDKkva8&t=272s
1.2	➤ Підготуйте письмову роботу, яка засвідчує Ваше вміння оформляти цитати та запозичення з інших наукових праць. Для цього виконайте такі завдання: 1. Опрацюйте статтю Шевельов Ю. Покоління двадцятих років в українському мовознавстві. <i>Збірник на пошану українських учених знищених большевицькою Москвою</i> [Текст] / Ред. М. Овчаренко. Париж; Чикаго: Накладом Осередку праці НТШ в Чикаго, 1962. 355 с. <i>Записки НТШ</i> / Іст.-філософ. секція; т. 173. 2. Зробіть конспект. Оформіть різними способами до 10 найважливіших на Вашу думку цитат. Для оформлення цитат використовуйте запропонований у лекції теоретичний матеріал і зразки. ➤ Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про дотримання вимог академічної доброчесності під час виконання наукової

	роботи та оформлення її результатів. Для цього використайте запропоновану літературу: 1. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf 2. Омельчук С. Бути чесним у науці й навчанні: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти. Херсон, 2021. 80 с. 3. Шліхта Н., Шліхта І. Методичні рекомендації та програма курсу «Основи академічного письма». URL: http://www.saiup.org.ua/resursy/osnovy-akademichnogo-pysmametodychni-rekomendatsiyi-ta-programa-kursu/
1.3	➤ Спланувати та описати структуру всіх складових частин курсової роботи, над темою якої працює студент (підготувати перспективний план). Визначити методи дослідження в підготовці курсової роботи, описати їх зміст. ➤ Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про особливості підготовки наукового тексту, специфіку його структури та мовних особливостей. Для цього використайте запропоновану літературу: 1. Академічне письмо. URL: https://lib.knukim.edu.ua/akademichne-pismo/ 2. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с. 3. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю: монографія. Київ: Києво-Могилянська академія, 2016. 627 с. Опрацюйте матеріали монографії П. О. Селігея (Розділ III. (п. 3. 3), с. 389–462). 4. Селігей П. О. Сказати багато небагатьма словами... (Стислість як норма наукового стилю). <i>Мова і культура</i>. 2016. Вип. 18. Т. 4. С. 56–62. 5. Селігей П. О. До проблеми авторської індивідуальності в науковому стилі <i>Studia Ucrainica Varsoviensia</i>. 2016. № 4. С. 249–262. ➤ Підготувати аналіз 2–4 слів за матеріалами Генерального регіонально анотованого корпусу української мови / М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, М. Возняк, М. Крук та ін. Київ, Львів, 2017–2020. URL: uacorpus.org. (ГРАК).
2.1	➤ Підготувати інформацію для усного виступу з презентацією про здобутки відомих українських мовознавців Олену Курило, Всеволода Ганцова, Костя Михальчука. Використати запропоновані джерела, праці зі списку літератури та самостійно дібрані: 1. Шерех Ю. Всеволод Ганцов. Олена Курило. Вінніпег: Український Народний Дім в Торонто, 1954. 78 с. 2. Шерех Ю. Кость Михальчук. Вінніпег: Український Народний Дім в Торонто, 1952. 39 с. 3. Шевельов Ю. Покоління двадцятих років в українському мовознавстві <i>Збірник на пошану українських учених знищених большевицькою Москвою</i> [Текст] / Ред. М. Овчаренко. Париж; Чикаго: Накладом Осередку праці НТШ в Чикаго, 1962. 355 с. ➤ Підготувати тези за замістом переглянутої телепередачі про постать Олени Курило. URL: https://zik.ua/news/2019/06/03/nayvazhlyvisha_knyzhka_unr_olena_kurylo

2.2	➤ Підготувати есе про історію та сучасні етапи становлення українського правопису. Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за такими працями: 1. Німчук В. В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. Кам'янець-Подільський, 2002. 116 с. (опрацювати С. 3–30). URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN 2. Будзяк Анна. Правописні ідеї С. Смаль-Стоцького. URL: https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/16163/budziak_pravopisni_idei_2012. 3. Масенко Л. Мовна політика в УССР: історія лінгвоциту. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциту: док. і матеріали. / Упоряд. Л. Масенко та ін. Київ, 2005. С. 6–38. URL: http://resource.history.org.ua/item/0007914. ➤ Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про В. Сімовича та С. Смаль-Стоцького як «упроваджувачів» фонетичного правопису. Для роботи самостійно доберіть та укладіть список літератури, оформіть його за Стандартом 2015.
2.3	➤ Проаналізувати роль «Російсько-українського словника» за редакцією А. Кримського та С. Єфремова (1924–1933) в нормуванні української мови та збереженні її питомих рис. Підготуйте письмове повідомлення для усного виступу, для цього потрібно ознайомитися з матеріалами словника та з рекомендованими науковими джерелами: 1. Гуцуляк Т. Є. Лексикографічні пам'ятки як джерело для дослідження дериваційного потенціалу слова. <i>Діалектологічні студії</i> („Діалект і пам'ятка”), Львів: Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича, 2019. Вип. 12. С. 350–368. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10173 2. Поздрань Ю. В. „Російсько-український словник” за редакцією А. Ю. Кримського та С. О. Єфремова як джерело перекладних словників ХХ–ХХІ ст.: офіційний статус та лексикографічна критика. <i>Актуальні проблеми філології та перекладознавства</i>: зб. наук. праць. Хмельницький, 2016. Випуск десятий. Т. 2. С. 281–287. 3. Пріцак О. В. Кримський Агатангел Юхимович. <i>Енциклопедія сучасної України</i>: у 30-ти т. / ред. кол. І. М. Дзюба та ін.; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. Київ, 2014. Т. 15: Кот–Куз. С. 441–442. ➤ Ознайомитися з виданням «Записки Наукового товариства імені Шевченка» («Записки НТШ») (Філологічна секція). Укласти за цим виданнями список наукових праць, тематика яких пов'язана з темою наукової роботи студента або перебуває в колі його зацікавлень. Підготувати аналіз 3–4 статей за вибором студента. Використайте матеріали таких інформаційних ресурсів: 1. Купчинський О. А. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. <i>Енциклопедія історії України</i>/ Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2010. 728 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Naukove_Lvovi https://ntsh.org/
2.4	➤ Підготувати список наукових праць українських мовознавців, що

	працюють у тій галузі лінгвістики, що пов'язана з темою курсової роботи студента. Для цього обов'язково використати академічні наукові журнали «Мовознавство», «Українська мова», «Лексикографічний бюлетень», «Культура слова». ➤ Підготувати список авторефератів та монографій, виконаних у тому напрямі дослідження, що й тема студентської наукової роботи. До 3–4 авторефератів зробити письмові короткі узагальнення, які можна буде використати як елемент курсової роботи в огляді наукової літератури, зважаючи на дотримання принципів академічної доброчесності.
2.5	➤ Підготувати повідомлення (у вигляді презентації) про роль науковців Чернівецького університету в розвитку таких напрямів мовознавства, як діалектологія, граматики, лексикологія, фразеологія й лексикографія, ономастика, історія мови та ін. Опрацювати й законспектувати такі джерела: 1. Кафедра сучасної української мови крізь призму часу та особистостей: колективна монографія / за заг. ред. С. Т. Шабат-Савки. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. 480 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9990?show=full 2. Сайт кафедри сучасної української мови ЧНУ. https://mulanguage.chnu.edu.ua/?_gl

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

ІНДЗ

*ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

1. Підготувати список статей, монографій та авторефератів, пов'язаних з темою чи напрямом мовознавчих досліджень студента. Подати детальний огляд та аналіз кількох із них, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

2. Визначити основних представників українського та зарубіжного мовознавства, науковий доробок яких пов'язаний зі сферою наукових досліджень студента. Подати аналіз їхніх наукових здобутків та іншу історико-біографічну інформацію.

Методи навчання

Методи навчання і викладання:

- ✓ практичний метод (практичні вправи, практичні роботи);
- ✓ словесний метод (дискусія);
- ✓ наочний метод (ілюстрація, демонстрація, презентація);
- ✓ робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- ✓ методи дистанційного навчання;

- ✓ самостійна робота (виконання завдань);
- ✓ індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів першого рівня освіти.

Освітні технології:

- ✓ технології особистісно зорієнтованого навчання, які забезпечують розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма), формують комунікативні уміння;
- ✓ комунікативні та інформаційно-комунікаційні технології, технології проблемного навчання.

Система контролю та оцінювання

Перевірка та оцінювання знань студентів здійснюються у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль належить до обов'язкових елементів на кожному практичному занятті. Під час вивчення дисципліни передбачено такі методи поточного контролю:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркве опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, есе);
- тести.

До форм поточного контролю належить індивідуальна та загальна перевірка, формою *підсумкового контролю* є іспит.

Розподіл балів

ЗМ 1 (30 балів)							ЗМ 2 (30 балів)					Підсумковий контроль (залік)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5		
4	4	4	4	4	5	5	7	8	5	5	5	40	100

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінку **A (90–100 балів)**, або «**відмінно / зараховано**», отримують студенти, які •грунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми; пояснюють основні термінологічні поняття, традиційні та нові концепції, пов'язані зі сферою наукових досліджень сучасної української мови; •вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу; •регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у реферативних повідомленнях на практичних заняттях;

- грунтовно опрацювали всі питання, які винесені на самостійне вивчення;
- глибоко розкрили питання підсумкового модуля-контролю. Мовлення студентів логічне й послідовне, стилістично вправне, відображає широкий словниковий запас.

Оцінку **В (80–89 балів)**, або «**дуже добре / зараховано**», отримують студенти, які •виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу; •знають праці вітчизняних дослідників з тієї галузі, з якою пов'язана тема студентського наукового дослідження; •в основному засвоїли теоретичний матеріал; •продемонструвати знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; •брали досить активну участь при обговоренні рекомендованих питань; •у достатньому обсязі опрацювали питання для самостійного вивчення; •у достатньому обсязі розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **С (70–79 балів)**, або «**добре / зараховано**», отримують студенти, які •виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу; •в основному опанували теоретичний матеріал; •продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; •розкрили, але не повністю питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **Д (60–69 балів)**, або «**задовільно / зараховано**», отримують студенти, які •не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання; •показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях; •у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу; •пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; •частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **Е (50–59 балів)**, або «**достатньо / зараховано**», отримують студенти, які •показали погану обізнаність щодо змісту теоретичних питань курсу; •обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури; •пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; •фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку **FX (35–49 балів)**, або «**незадовільно / незараховано**», з можливістю повторного складання отримують студенти, які не відвідували частину лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі; •пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; •не опрацювали рекомендованої літератури; •не розкрили питання підсумкового модуля-контролю; •продемонстрували нелогічне, плутане мовлення зі стилістичними, граматичними та іншими помилками.

Оцінку **F (1–34 бали)**, або «**незадовільно / незараховано**», з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які не відвідували лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі, тому не могли бути допущені до

складання заліку; •пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виконали завдань для самостійної роботи, •взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури; •не засвоїли програму курсу; •якщо ж студенти були допущені до заліку, але не розкрили питань підсумкового модуля-контролю, не відповідали на додаткові запитання, то їхню відповідь оцінюють «незадовільно».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90–100	Зараховано	A	відмінно
80–89		B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69		D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

- Предмет і сутність наукових досліджень: основні наукові напрями і галузі.
- Типологія наукових робіт.
- Аналіз структурних складників тез доповідей, статей, монографій, авторефератів, дисертацій.
- Загальна характеристика авторефератів, дисертацій. Основні принципи їх укладання.
- Бібліографічні покажчики, рекомендовані для підготовки мовознавчих досліджень.
- Структура курсової роботи: загальна характеристика усіх складників.
- Вимоги до змістового й технічного оформлення курсової роботи.
- Список літератури: його наповнення і технічне оформлення. Стандарти оформлення списку літератури.
- Дотримання принципів академічної доброчесності під час написання курсової роботи.
- Складання плану наукового дослідження (курсної роботи), визначення основних етапів методології його проведення.
- Вступна частина курсової роботи: структура і специфіка підготовки
- Визначення актуальності наукового дослідження, його мети, об'єкта та предмета.
- Визначення і формулювань завдань курсової роботи.

13. Наукова новизна і практичне значення проведеного дослідження.
14. Специфіка джерельної бази наукових досліджень.
15. Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських академічних та інших установ. Ключові слова, особливості їх використання під час пошуку наукової літератури для дослідження.
16. Обробка наукової інформації. Принципи добирання цитат з наукових джерел та прикладів з фактичної бази дослідження, особливості їх оформлення.
17. Дотримання академічної доброчесності. Плагіат, типи плагіату, запобігання плагіатові.
18. Використання інструментів ШІ під час підготовки наукового дослідження.
19. Цитування наукових та інших джерел – як важлива частина написання наукового тексту. Принципи оформлення цитат у курсовій роботі.
20. Особливості підготовки наукового тексту, специфіка його структури та мовних особливостей.
21. Типологія методів дослідження.
22. Емпіричні й теоретичні методи наукового дослідження.
23. Загальні і спеціальні методи.
24. Методи лінгвістичних досліджень.
25. Корпусо-базований метод вивчення мовних явищ.
26. Розвиток українського мовознавства в кінці XIX – першій половині XX ст.: наукові напрями, проблеми досліджень, наукові постаті.
27. Основоположники української мовознавчої науки (П. Житецький, К. Михальчук, О. Потебня).
28. Основні здобутки українського мовознавства 20-х років XX ст.: наукові постаті й проблеми досліджень.
29. Фундаментальні наукові праці Олени Курило.
30. Всеволод Ганцов і його внесок у розвиток української діалектології та лексикографії.
31. Історія нормування української літературної мови: від часу «харківського правопису» до сьогодення.
32. Опрацювання норм української літературної мови – важливе завдання сучасного мовознавства.
33. З історії становлення правописних норм української мови.
34. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича у процесах нормування української мови.
35. Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Національної академії наук України.
36. З історії становлення Української академії наук (1918 р.). Роль А. Кримського в організації мовознавчого напрямку досліджень у складі Української академії наук.
37. Роль «Російсько-українського словника» за редакцією А. Кримського та С. Єфремова (1924–1933) в нормуванні української мови та збереженні її питомих рис.

38. Мовознавчий напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (НТШ). Наукові здобутки представників філологічної секції НТШ (С. Смаль-Стоцького, Є. Тимченка, В. Гнатюка та ін.).
39. Загальний огляд «Записок Наукового товариства імені Шевченка» («Записки НТШ») (Філологічна секція).
40. Основні напрями й проблеми сучасних лінгвістичних досліджень
41. Сучасні галузі мовознавства: соціолінгвістика, медіалінгвістика, корпусна лінгвістика та ін.
42. Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України.
43. Основні проблеми лінгводидактичних досліджень (на основі аналізу науково-методичних журналів, збірників та інформаційних ресурсів).
44. Академічні наукові журнали «Мовознавство», «Українська мова», «Лексикографічний бюлетень», «Культура слова» – як важлива база для підготовки мовознавчих досліджень.
45. Історія мовознавчих досліджень у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.
46. Сучасні напрями та проблеми лінгвістичних студій у науковому доробку мовознавців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»

(протокол № 16 від 25 листопада 2024 року)
<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) під час вивчення дисципліни здобувачеві освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Асіїв Л. В. Курсова робота з українського мовознавства: Методичні вказівки до написання та вимоги до оформлення курсової роботи (для студентів II курсу філологічного факультету спеціальностей 035 Філологія (спеціальність 035.01 Українська мова та література) і 014 Середня освіта (спеціалізація 014.01 Українська мова та література). Львів, 2018. 87 с.

2. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі: підручник. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2020. 272 с.
3. Гуцуляк Т. Є. Прогностичні погляди С. Смаль-Стоцького на україністику в контексті організації та завдань славістичної науки. *Науковий вісник Чернівецького університету*: зб. наук. праць / наук. ред. Б. І. Бунчук. Чернівці: Рута, 2010. Вип. 496–497: Слов'янська філологія. С. 3–9.
4. Гуцуляк Т. Є. Лексикографічні пам'ятки як джерело для дослідження дериваційного потенціалу слова. *Діалектологічні студії* («Діалект і пам'ятка»), Львів: Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича, 2019. Вип. 12. С. 350–368.
URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10173>
5. Євтушенко Н. І. Контрастивний та зіставний аспекти досліджень у сучасній лінгвістичній науці [Електронний ресурс]. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Філологія. Мовознавство. 2014. Т. 221. Вип. 209. С. 24–28.
6. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. Основи мовознавчих досліджень: модульний курс: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. 344 с.
7. Лучик А. А. Українська лінгвістика ХХІ ст. у координаті зіставного методу дослідження [Електронний ресурс]. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки. 2013. Кн. 3. С. 7–12. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzfn_2013_3_3.pdf
8. Мазур О. В., Подвойська О. В., Радецька С. В. Як написати наукову роботу: від реферату до дисертації: навч. посіб. з основ наукових досліджень для студентів філологічних спеціальностей. Херсон: Олді-плюс, 2018. 176 с.
9. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
URL: https://agro.snau.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/11/20201113_100711.pdf
10. Омельчук С. Бути чесним у науці й навчанні: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти. Херсон, 2021. 80 с.
11. Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності. Підкомісія 303 «Академічна доброчесність» Науково-методичної комісії 15 з організаційно-методичного забезпечення вищої освіти. Київ. Міністерство освіти і науки України, 2016. 24 с.
12. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю: Монографія. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 628 с.

Допоміжна

1. Будзяк А. Правописні ідеї С. Смаль-Стоцького. URL: https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/16163/budziak_pravopisni_idei_2012
2. Конкретно-наукові методи лінгвістичних досліджень: методичні рекомендації для студентів 1 курсу магістратури факультету іноземної та слов'янської філології / Уклад. Алексенко С. Ф. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 44 с.
3. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
4. Конкретно-наукові методи лінгвістичних досліджень: методичні рекомендації для студентів 1 курсу магістратури факультету іноземної та слов'янської філології / Уклад. Алексенко С. Ф. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 44 с.
5. Межов О. Г. Теоретичні та прикладні аспекти вивчення мови: методичні рекомендації для підготовки магістрів спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми «Українська мова та література. Світова література». Луцьк: ФОП Іванюк В. П., 2022. 96 с.
6. Масенко Лариса Терентіївна. Біобібліогр. покажч. / уклад. Т. О. Патрушева; авт. вступ. ст.: Л. Ткач, Н. Трач. Київ: НаУКМА, 2012. 156 с.
7. Нідзельська Ю. М. Концептологія як провідний напрям сучасної лінгвістики. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. Вип. 4. С. 168–171. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VZhDU_2013_4_33.pdf
8. Основи наукового дослідження мовної культури соціуму: навчальний посібник / Л. Струганець, О. Бобесюк, О. Веремчук, І. Заліпська; за ред. Л. Струганець. Тернопіль: Вектор, 2015. 164 с.
9. Палюх О. Правописні дебати у галицькій періодиці 20-х – початку 30-х рр. XX ст. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/wpcontent/uploads/Zb/NDI2014/JRN/PDF/17.pdf>
10. Поздрань Ю. В. «Російсько-український словник» за редакцією А. Ю. Кримського та С. О. Єфремова як джерело перекладних словників XX–XXI ст.: офіційний статус та лексикографічна критика. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*: зб. наук. праць. Хмельницький, 2016. Вип. 10. Т. 2. С. 281–287.
11. Пріцак О. В. Кримський Агатангел Юхимович. *Енциклопедія сучасної України*: у 30-ти т. / ред. кол. І. М. Дзюба та ін.; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. Київ, 2014. Т. 15: Кот–Куз. С. 441–442.

12. Селігей П. О. До проблеми авторської індивідуальності в науковому стилі *Studia Ucrainica Varsoviensia*. 2016. № 4. С. 249–262.
13. Селігей П. О. Комунікативна потужність і престиж української мови як параметри її життєстійкості. *Соціальне у мові та мова в соціумі: монографія на пошану доктора філологічних наук, професора Лариси Масенко* / О. Доценко, М. Жуйкова, Н. Кісс [та ін.]; наук. ред. та упоряд. Н. Ясакова. Київ: НаУКМА, 2023. С. 48–83.
14. Смаль-Стоцький С. Й. Правописна справа. *Україна*. 1926, кн. IV. С. 180–191; *Літ.-Наук. Вістник*. 1926, Вип. 6 та Вип. 7–8.
15. Смаль-Стоцький С. Й. Правописні непорозуміння. Чернівці, 1914. С. 432–448.
16. Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф. Руска граматика. (Вид. 1) Львів: Друкарня наукового товариства імені Шевченка, 1893 р. 175 с; Вид. 2. 1907. 246 с.
17. Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф. Граматика Руської мови. Відень, 1914. Вид. 3. 202 с.
18. Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф. Граматика української (руської) мови. Вид. 4. Львів: Накладом державного видавництва шкільних книжок. 209 с.
19. Тарновецька Л. О. Мовознавча спадщина В. Сімовича і сучасність. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine41-13.pdf>
20. *Research Methods in Linguistics* / ed. by R. Podesva, D. Sharma. Cambridge University Press, 2014. 540 p.

Інформаційні ресурси

1. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) / М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, М. Возняк, М. Крук та ін. Київ, Львів, 2017–2020. URL: <https://uacorpus.org/Kyiv/ua>
2. Добко Т., Шкаріна В. Бібліографічний покажчик у системі науково-інформаційного обслуговування користувачів. *Бібліотечний вісник*. 2015. № 6. С. 48–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_6_18
3. Журнал «Мовознавство». URL: <http://www.inmo.org.ua/jm.html>
4. Журнал «Культура слова». URL: <https://ks.iul-nasu.org.ua>
5. Журнал «Українська мова». URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/>
6. Збірник наукових праць «Лексикографічний бюлетень». URL: <https://iul-nasu.org.ua/periodychni-vydannya/zbirnyk-naukovyh-prats-leksykografichnyi-byuleten.html>
7. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Відділ української мови. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/organization/>
8. Історія Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. URL:

- <https://www.inmo.org.ua/>
9. Історія Інституту української мови НАН України. URL: <https://iul-nasu.org.ua/pro-instytut/istoriya-instytutu.html>
 10. Кісс Н, Шумицька Г. Соціолінгвістичний метод мовної біографії та практика його застосування на Закарпатті. У *Соціальне у мові та мова в соціумі: монографія на пошану доктора філологічних наук, професора Лариси Масенко* / О. Доценко, М. Жуйкова, Н. Кісс [та ін.]; наук. ред. та упоряд. Н. Ясакова. Київ: НаУКМА, 2023. С. 83–134. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f98008dd-89a2-4ebb-985e-94852ede74a8/content>
 11. Купчинський О. А. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. *Енциклопедія історії України*: Т. 7: Мі–О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2010. 728 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Naukove_Lvovi
 12. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови (1920; 6-те вид. 2004). URL: <https://archive.org/details/KuryloO>
 13. Методи лінгвістичних досліджень: навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун.-т. імені Павла Тичини / упорядник: Н. А. Цимбал. Умань: Візаві, 2019. 106 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/11808/1/%D0%9C%D0%9B%D0%94.pdf>
 14. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>
 15. Науковий збірник «Діалектологічні студії» Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/publications/materials/dial-studiji/>
 16. «Словники України» on-line. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
 17. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>
 18. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. URL: <http://www.ulif.org.ua/>
 19. Шерех Ю. Кость Михальчук. Вінніпег: Український Народний Дім в Торонто, 1952. 39 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/movoznavstvo/1517-shereh-yu-kost-mihalchuk/>

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу під час вивчення навчальної дисципліни регламентують такі документи:

- ✓ «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriiia-fedkovycha/>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/plozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriiia-fedkovycha/>
- ✓ «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriiia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenyi-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriiia-fedkovycha/>

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- ✓ допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- ✓ не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- ✓ додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.